

Anna Synoradzka-Demandre

"W świecie polszczyzny : podręcznik do nauczania języka polskiego dla obcokrajowców", Stanisław Mędak, Kielce 2007 : [recenzja]

Postscriptum Polonistyczne nr 1(1), 249-251

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANNA SYNORADZKA-DEMADRE
Paris, Caen

Stanisław Mędak, 2007,
W świecie polszczyzny.
Podręcznik do nauczania języka polskiego
dla obcokrajowców, Kielce

We wrześniu 2007 roku trafiła do księgarń książka Stanisława Mędaka *W świecie polszczyzny. Podręcznik do nauczania języka polskiego dla obcokrajowców*. Pojawienie się nowej pozycji tego uznanego autora nie jest zaskoczeniem dla czytelników śledzących publikacje związane z nauczaniem języka polskiego jako obcego. Nazwisko Stanisława Mędaka, wykładowcy Uniwersytetu Jagiellońskiego, pojawia się regularnie na rynku nowości wydawniczych. Mamy tu do czynienia ze zjawiskiem nadzwyczajnym: z niegasnącą pasją poznawczą i niebywałą kreatywnością. Przypomnijmy, że Mędak jest autorem kilkunastu (!) podręczników oraz trzech słowników specjalistycznych. Ten imponujący dorobek to z jednej strony owoc doświadczeń dydaktycznych zebranych na wyższych uczelniach w Polsce i za granicą (w Szwajcarii, w Republice Czeskiej i we Francji), z drugiej zaś – rezultat tytanicznej pracy dociekliwego badacza, wyprzedzającego często swych kolegów w eksploracji zagadnień, których opisanie i przełożenie na język praktyki jest niezbędne dla rozwoju nauczania języka polskiego jako obcego. Należy podkreślić, że w tej dziedzinie Mędak wielokrotnie przecierał szlaki. Przypomnijmy choćby jego pionierski wybór testów *Język polski à la carte*, czy też pierwszy w dziejach naszego językoznawstwa monumentalny *Słownik form koniugacyjnych czasowników polskich*.

Najświeższe dzieło S. Mędaka także wypełnia lukę. Podręcznik *W świecie polszczyzny* jest przeznaczony dla poziomu C2 (nomenklatura ALTE), czyli dla obcokrajowców poważnie zaawansowanych w znajomości języka pol-

skiego. Chodzi o odbiorcę dążącego do zdobycia umiejętności rozumienia treści oraz intencji wszystkich rodzajów wypowiedzi mówionych i pisanych, a więc nawet takich, które zawierają wyrażenia nacechowane idiomatycznie, potoczne i regionalne. Uczestniczący w kursie ma również osiągnąć zdolność samodzielnego pisania tekstów wymagających przeprowadzenia analizy porównawczej, referatów, przemówień okolicznościowych, odpowiedzi na pisma urzędowe. Poprzeczka jest zatem ustawiona bardzo wysoko.

Aby pomóc studentom w realizacji powyższych celów, Mędak przygotował dla użytkowników podręcznika zestaw tekstów (autentycznych i spreparowanych) reprezentujących najrozmaitsze rodzaje piśmiennictwa (nota biograficzna, wywiad, przysięga, opis, przemówienie, dowcip, artykuł prasowy, odpowiedź na ankietę, raport, przypowieść, curriculum vitae itd.). Autorami i bohaterami wypowiedzi są takie postaci, jak Czesław Miłosz, Barbara Skarga, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Zbigniew Cybulski, Olga Boznańska, Leszek Balcerowicz, Witold Doroszewski. Mędak zadbał więc o przedstawienie polskiej sztuki XX wieku od strony jej najwybitniejszych osiągnięć, a jednocześnie wyszedł poza krąg tych zagadnień, poruszając kwestie ekonomii, prawa, etyki, religii. Dobór tekstów dowodzi, iż twórcy podręcznika zależało na pokazaniu współczesnej Polski jako kraju nowoczesnego, dynamicznego, atrakcyjnego dla inwestorów, otwartego na odmienność.

W każdej lekcji tekst jest punktem wyjścia i przedmiotem nauczania. Sformułowane wokół niego pytania mają na celu doprowadzenie do dogłębnego i precyzyjnego zrozumienia danej publikacji. Podręcznik wymaga również od studenta tworzenia samodzielnych wypowiedzi inspirowanych przez proponowaną lekturę. Ćwiczenia prowadzą na przykład do podjęcia refleksji nad istotą gatunku literackiego, będącego bazą lekcji, jak również do nabycia umiejętności samodzielnego zredagowania wypowiedzi spełniającej kryteria danego gatunku.

Nabywaniu kompetencji i kształceniu sprawności językowych pomagają wyjaśnienia gramatyczne, stylistyczne i frazeologiczne stanowiące istotną część każdej lekcji. Podręcznik Mędaka jest prawdziwym skarbcem zawierającym informacje z jednej strony porządkujące, z drugiej zaś pogłębiające wiedzę studenta o języku polskim. Są to głównie zagadnienia, z opanowaniem których obcokrajowcy mają najwięcej problemów: odmiana *pluraliów tantum*, odmiana i funkcje składniowe wyrazów *żaden* i *każdy*, użycie rozmaitych konstrukcji składniowych z przymkami, reguły tworzenia i użycia wolacza, rodzaj i odmiana rzadkich rzeczowników, rzeczowniki zapożyczone i nieodmienne, łączliwość składniowa przymiotników, składnia liczebni-

ków, odmiana czasowników nieregularnych, rzadkie pary aspektowe czasowników, gniazda słowotwórcze czasownika, czasowniki z prefiksami, rzeczowniki odczasownikowe itd. Jasno wyłożonej teorii towarzyszą ćwiczenia praktyczne.

Każda lekcja przynosi cenne informacje bibliograficzne o źródłach, które mogą pomóc studentom w dalszych studiach nad wybranym zagadnieniem lub służyć mu w codziennej pracy. Dzięki tym wskazówkom, student ma okazję zapoznać się z szeregiem słowników specjalistycznych.

Do słabszych stron podręcznika zaliczyłabym brak nagrań, które pozwoliłyby na kształcenie zdolności rozumienia ze słuchu. Każda lekcja zawiera wprawdzie wskazówki zachęcające uczącego się do słuchania audycji radiowych, wypowiedzi zarejestrowanych w internecie, korzystania z filmoteki itd., lecz są to jedynie sugestie. W książce nie ma ćwiczeń pozwalających na wyegzekwowanie ich realizacji lub na przetestowanie umiejętności słuchania ze zrozumieniem. Sądzę, że można będzie temu zaradzić w następnym wydaniu.

Moje zastrzeżenia budzi także pomysł umieszczenia ćwiczeń gramatycznych na płycie CD. Rozumiem, że pozwala to na zaoszczędzenie miejsca w obszernym już i tak tomie, a także odpowiada na wyzwania nowoczesności, skoro uczniowie są dziś przyzwyczajeni do pracy z komputerem, osobiście jednak wolałabym, aby ćwiczenia istniały także w papierze, być może w formie osobnego zeszytu.

Na koniec uwaga pod adresem kieleckiego Wydawnictwa Pedagogicznego. Szkoda, że nie zadbało ono o to, aby podręcznik, to znaczy książka do wielokrotnego użytku, otrzymał twardą okładkę i przede wszystkim został zszyty lub sklejonny.